

bezjaderná

červen 2015

vysočina

editorial

Vážení přátelé, přichází za Vámi druhé číslo zpravodaje. Podrobněji se věnuje okolí Budišova na Třebíčsku a zároveň rezonuje ohlasem dubnového Dne proti úložišti. Přidaly se stovky lidí z celé republiky. Vzkaz ze všech sedmi prozatím „bezjaderných“ míst je jasný: lidé na venkově uvažují v širších souvislostech a používají zdravý rozum. Neradi by měnili svůj domov za peníze. Přejí si žít v krajině bez stigmat, zdravá krajina je jejich domov.

Jana Vitnerová

Blíže úložišti? Je to na vás!

Ministr Brabec zamítl odvolání obcí a spolků ve většině lokalit (na Vysočině se týká Horky a Kraví hory) a tak jsou zdejší průzkumná území pro hledání úložiště platná. U Dolní Cerekve si na verdikt ještě počkají. Průzkumy začnou nejdříve za rok.

Svým rozhodnutím tak ministr potvrdil, že veřejný zájem obyvatel obcí, jejichž budoucnost vybudování úložiště podstatným způsobem ovlivní, není pro vládní politiky důležitý. Právě na to upozornilo více jak tisíc účastníků akcí Dne proti úložišti na všech sedmi lokalitách. Přijetí zákona, který by postavení obcí vůči centrálním úřadům posílil na úroveň obvyklou v zahraničí, stát až doposud bojkotoval. Teprve budoucnost ukáže, jak úspěšná bude snaha Pracovní skupiny pro dialog, v níž se sešli zástupci vybraných obcí, veřejnosti i státu, navrhnout a prosadit nutnou změnu.

Samotné geologické práce na schválených územích nezačnou ještě nejméně rok. Správa úložišť totiž nemá přípraveny nezbytné projekty ani vybranou firmu, která by je prováděla. Přesto by již v letošním roce někteří ze starostů rádi viděli v obecní kase miliony z jaderného účtu, které oficiálně měly být náhradou

za provádění průzkumy. Jak zaznělo v Parlamentu, jsou to peníze motivační, aby obce snáze souhlasily s cestou k úložišti. Už za 2–3 roky bude Správa úložišť zmenšovat počet lokalit tak, aby do deseti let zbyla jediná. Zvažovat přitom bude, jak vstřícní jsou zástupci obcí v daných lokalitách. Budou se chtít vzdát motivačních příspěvků?

Nejste bezmocní, svoji budoucnost máte i ve svých rukách. Přerušeni geologických prací, o němž po veřejných protestech rozhodla vláda v roce 2004, mělo trvat jen pět let. Díky trvajícím nesouhlasu se protáhlo na více než dvojnásobek. Je ale třeba být slyšet – dávejte veřejně najevo, co si myslíte. Pokud se vám postup státu nelíbí, můžete také podpořit spolky, které u vás působí a hájí vaše zájmy. O aktuálním dění se pak dozvíte na stránkách www.nechcemeuloziste.cz.

Edvard Sequens, Calla

HORKA: krajina jako domov

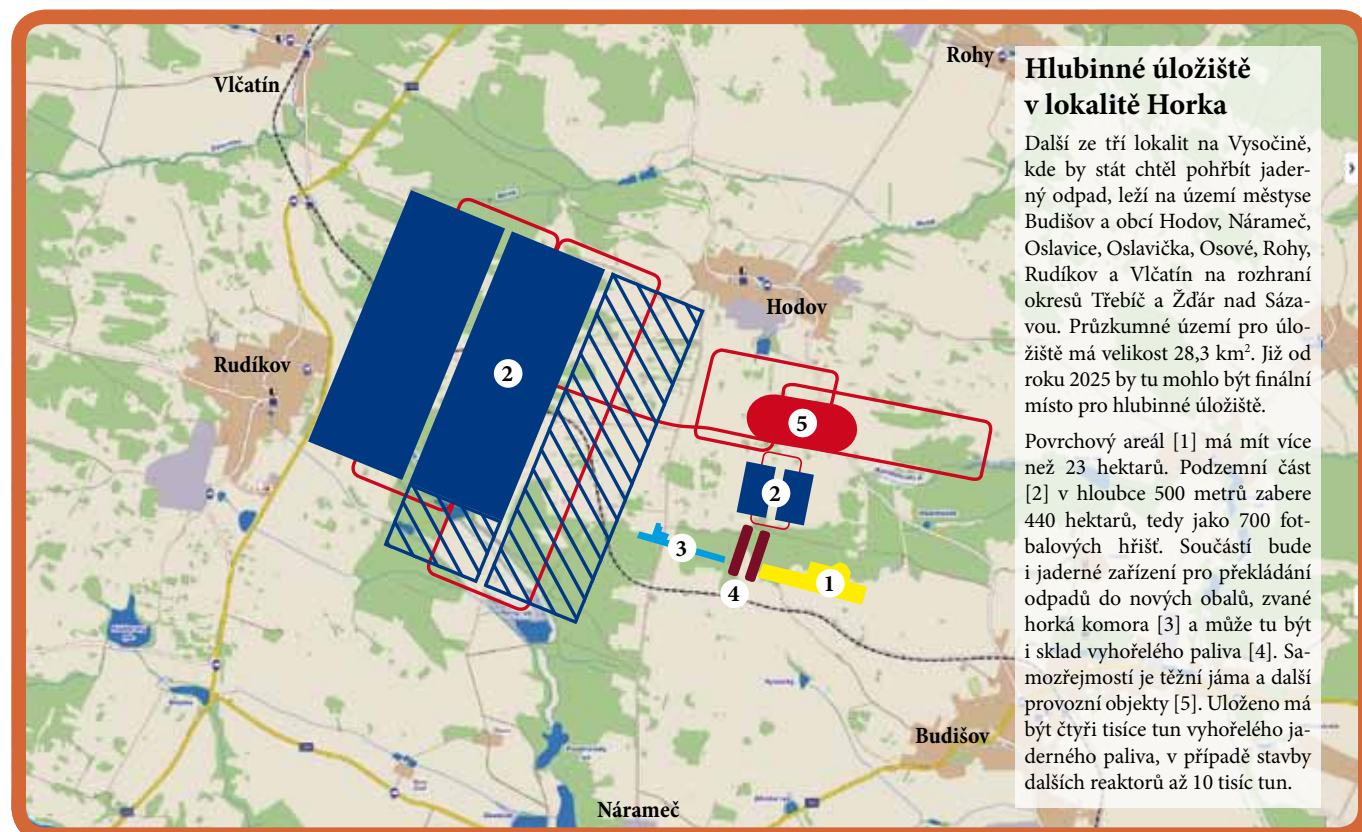
Žulové kameny u Budišova zvané Čertova ruka
foto Karel Pavlíček

Radioaktivní odpad nepatří do harmonické, kulturní, hustě obývané a milované krajiny. Genius loci lokality nazývané Horka lze zničit a jeho navrácení po tomto aktu již nebude možné. Atmosféra místa by tím byla definitivně ztracena. Krajina by získala stigma místa nežádoucího.

Vztah Čechů ke krajině je historicky velmi silný, a to i přes nešťastné 20. století. Díky ztrátě soukromého vlastnictví jsme otupili svůj vztah ke krajině. Přesto stále platí, že máme to velké štěstí žít v neuvěřitelné zemi; slovy Josefa Kroutvora: „Kolik obrazů, písní a osudů se odehraje na několika kilometrech naší krajiny! Jdeme jen přes kopec a jsme jinde. Kdežto Maďar, o ubohém Rusu ani nemluvě, naškrundá kilometrů sto a je tam, kde byl.“

Specifickou oblastí v českých zemích je Vysočina. Byla osídlena relativně pozdě. Je nazývána krajem kamení a jeřabin. Je to drsný kraj s dlouhými zimami a krátkým létem, kde bylo vždy těžké se uživit. Obyčejné brambory tu byly nazývány „horským zlatem“. Nicméně možná právě proto jsou tu lidé se svou rodnou hroudou tak silně spjatí. Kulturní (člověkem zvelebenou) krajinu si zde na divoké přírodě bylo třeba doslova vyvzdorovat.

Prostřední rybník v zámeckém parku v Budišově. foto Jiří Horák

Stále platí, že o co se starám, k tomu získávám vztah. A to silné pouto je tu patrné dosud. Krajina se proměnila v bytost.

Místo mezi Hodovem, Budišovem, Náramčí a Rudíkovem nazývané Horka je

zářným příkladem onoho vztahu. Uvidíte tu typickou jednoduchou krajinu – louky (dříve a v budoucnu možná opět pole) s ostrůvky borovic doplněnými obřími syenitovými valouny a šípkovými růžemi. Zejména pro návštěvníka z jiného kraje nevídané! Nedaleko místa, kde má být potenciálně uložen jaderný odpad, je malý lomek a straň nad ním porostlá na jaře překrásně kvetoucími janovci a vtroušenými jeřáby.

Je to krajina přímo v srdci Vysočiny, součást Přírodního parku Třebíčsko. Krajina, která inspirovala mnohé básníky – Jana Zahradníčka, Jakuba Demla či Otokara Březinu. Krajina známá svou poetikou a téměř hmatatelným duchem místa, který lze jedním necitlivým zásahem nenávratně zničit. Uložením jaderného dopadu by se z ní stal kraj, který by nelákal k procházce, ale který by byl znám jako „to úložiště“. Kdo by jej navštívil? Z krajiny se nedá utéct, je všude kolem nás. Krajina je domov. Nenechme si ho vzít.

Markéta a Petr Veličkovi,
krajinářští architekti

Zeptali jsme se osobností spjatých s okolím lokality, co říkají plánům na úložiště

„Každý, kdo žije v dané lokalitě, by měl mít právo rozhodovat o úložišti, protože se jedná o jejich život a zdraví! V Budišově jsem prožil většinu života a rád bych se tam vrátil a nemusel se bát o zdraví své i svých blízkých!“

Petr Svoboda, atlet, Mistr Evropy 2011

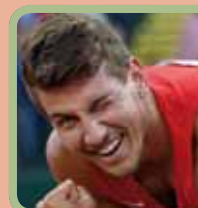
„Na Vysočině jsem se narodila, vyrostla a žiji tady i mé děti. Byl by to velký zásah do krajiny a přírody na Vysočině jako takové. Nic bych nechtěla měnit.“

Naděžda Dobešová,
víceprezidentka České
kuželkářské asociace

„Úložiště by bez pochyb nasměrovalo krajinu Vysočiny do špatných kolejí, ať už pro turisty, tak i pro obyvatele. Jsem proti vzniku hlubinného úložiště Horka.“

Jiří Sýkora, Atlet Vysočiny 2014

Hvězdicový pochod

Spolek Zdravý domov Vysočina uspořádal 18. dubna hvězdicový pochod místy ohroženými vybudováním úložiště. Lidé vyslali jasný signál nejen do regionu, ale i do Prahy: skládku jaderného odpadu u nás nechceme!

Přibližně 300 osob se navzdory aprílovému počasí vydává pěšky, na kole, v kočárku, a dokonce i na invalidním vozíku na dvou až čtyřkilometrovou trasu. Cílem se stává louka nedaleko Hodova. Právě zde nechali odpůrci úložiště před lety vyorat velké NE. Tentokrát toto NE vytvářejí ze svých těl sami přítomní.

Děti, ale nejen ony, si zábavu nacházejí ve stavění kamenné pyramidy, v posezení u ohně, v poslechu harmoniky, kytary a trumpet. Ve vojenském stanu se účastníci pochodu občerstvují a čerpají aktuální informace ohledně procesu hledání úložiště. 220 z nich se zde podepisuje pod společné prohlášení: „Nesouhlasíme s vybudováním hlubinného úložiště v lokalitě Horka a se všemi kroky, které k němu směřují.“

Odměnou pro ty, kteří se v rámci Dne proti úložišti na pochod Budišovskem

vydávají, jsou keramické přívěšky v podobě čtyřlístku. Vytvořily je děti z rudíkovské školy. Ať tedy nejen jim přinesou štěstí! **Simona Bernátová,**
Zdravý domov Vysočina

Pamětní deska z 2004 proti úložišti poblíž Budišova foto: Jiří Horák

HRÁDEK: quo vadis, odpade?

Lokalita Hrádek se také připojila ke společným protestním akcím proti postupu Správy úložišť radioaktivních odpadů. Ta má za úkol do roku 2022 vybrat dvě nejnadějnější lokality, které by byly vhodné pro vybudování konečného úložiště radioaktivního jaderného odpadu.

Protože ani lidé v lokalitě Hrádek pod vrchem Čeřínkem s touto stavbou na svém území nesouhlasí a dávají svoje výhrady hlasitě najevo, státu nezbyvá, než si jejich hlasu začít všimát. A nejsou to jen lidé přímo z obcí, jejichž katastry by byly stavbou přímo dotčeny, tedy Dolní Cerekev, Hojkov, Milíčov, Nový Rychnov a Rohozná. Na Čeřínku se sešli i lidé z dalekého okolí, kteří si rovněž tuto experimentální stavbu, která zatím nemá ve světě obdoby, na Vysočině nepřejí.

Nebojí se jen znehodnocení spodních vod a přímých dopadů mohutné stavby na jejich běžný život v obcích. Z debat, které s občany a účastníky akcí probíhají, vyplynulo, že mnozí mají také obavy z provozu a bezpečnosti úložiště v budoucnosti. Myslí přitom nejen na generaci svých dětí a vnoučat, ale i na tisíce generací budoucích, které by musely přijmout za stavbu odpovědnost a úložiště provozovat po dobu 100 tisíců

let, kdy bude radioaktivní odpad ještě stále vysoce nebezpečný pro okolí.

Jak připomněla jedna z účastnic akce: „Jsme to my, kteří teď o stavbě úložiště rozhodujeme. Pokud stavbu dovolíme, rozhodujeme o životech tisíců generací dopředu.“

**Hana Konvalinková,
předsedkyně o.s. Javořice**

Den proti úložišti na Čeřínku v lokalitě Hrádek foto: Olga Kališová

KRAVÍ HORA: Den proti úložišti

110 lidí se 18. dubna připojilo k celorepublikové akci Den proti úložišti formou protestního pochodu rozděleného do dvou tras.

První startovala z Drahonína a druhá ze Skalky, kde je plánován centrální meziklad vyhořelého jaderného paliva, a končily na Kraví hoře. Zde předseda pořádajícího spolku Nechceme úložiště Kraví hora Martin Schenk oba proudy pochodu přivítal a seznámil je s nejnovějšími informacemi o hlubinném úložišti a o činnosti spolku. Po pochodu byly v myslivecké chatě v Drahoníně vystaveny informační tabule s plánky hlubinného úloži-

ště a se zakreslením staré důlní činnosti, která představuje nepřijatelné riziko v souvislosti s budováním úložiště. Po krátkém občerstvení následovala více jak hodinová diskuse a poté zábava za doprovodu hudebníků z organizace ROSKA.

Pochod zařadil svou přítomností náměstek primátora města Brna, Martin Ander, který přislíbil podporu města Brna těmito slovy: „V horizontu půl roku bychom mohli zadat odborné expertní prověření všech rizik spojenými s těžbou uranu v Dolní Rožínce, ale i s případným ukládáním jaderného odpadu pod Kraví horou“. Akci podpořily Strana zelených Tišnov, Hnutí Duha Brno a spolky Dej-malka a Bystřice bez radiace.

**Robert Zelený,
spolek Nechceme úložiště Kraví hora**

foto: Petra Roušarová

tiráž

Vydává: Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice, IČO: 62536761, tel.: 384 971 930, e-mail: calla@calla.cz;
Redakce: Olga Kališová, Alena Slavingerová, Martin Schenk, Hana Oravcová; Grafická úprava: LarvaGrafik; Tisk: Tiskárna PROTISK, s. r. o.;
Evidováno: Ministerstvem kultury, ev. Č. MK ČR E 21945; Vyšlo: 1. června 2015; Další informace: www.nehcemeuloziste.cz, www.temelin.cz.

fond
PRO NNO

NROS

načace
partnerství

ICELAND
LICHTENSTEIN
NORWAY
eea
grants

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci EHP fondů. www.fondnno.cz a www.eegrants.cz